

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

ΑΡΧΑΙΑ

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

A. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλους <<Πολιτικά>> Γ1, 1-2. Γ1, 3-4/6/12

Τῷ περὶ πολιτείας ἐπισκοποῦντι, καὶ τὶς ἔκαστη καὶ ποὶα τις, σχεδὸν πρώτη σκέψις περὶ πόλεως ἴδειν, τί ποτὲ ἐστιν ἡ πόλις. Νῦν γὰρ ἀμφισβητοῦσιν, οἱ μὲν φάσκοντες τὴν πόλιν πεπραχέναι τὴν πρᾶξιν, οἱ δὲ οὐ τὴν πόλιν ἀλλὰ τὴν ὄλιγαρχίαν ἢ τὸν τύραννον· τοῦ δὲ πολιτικοῦ καὶ τοῦ νομοθέτου πᾶσαν ὁρῶμεν τὴν πραγματείαν οὖσαν περὶ πόλιν, ἡ δὲ πολιτεία τῶν τὴν πόλιν οἰκουμντων ἐστὶ τάξις τις. Ἐπεὶ δὲ ἡ πόλις τῶν συγκειμένων, καθάπερ ἄλλο τι τῶν ὅλων μὲν συνεστώτων δὲ ἐκ πολλῶν μορίων, δῆλον ὅτι πρότερον ὁ πολίτης ζητητέος· ἡ γὰρ πόλις πολιτῶν τι πλῆθος ἐστιν. Ωστε τίνα χρὴ καλεῖν πολίτην καὶ τὶς ὁ πολίτης ἐστὶ σκεπτέον. Καὶ γὰρ ὁ πολίτης ἀμφισβητεῖται πολλάκις· οὐ γὰρ τὸν αὐτὸν ὄμοιογούσι πάντες εἶναι πολίτην· ἐστι γὰρ τις δὲς ἐν δημοκρατίᾳ πολίτης ὃν ἐν ὄλιγαρχίᾳ πολλάκις οὐκ ἐστὶ πολίτης.

Ο πολίτης οὐ τῷ οἰκεῖν που πολίτης ἐστὶν (καὶ γὰρ μέτοικοι καὶ δοῦλοι κοινωνοῦσι τῆς οἰκήσεως), οὐδέ οἱ τῶν δικαίων μετέχοντες οὖτως ὡστε καὶ δίκην ὑπέχειν καὶ δικάζεσθαι (τούτο γὰρ ὑπάρχει καὶ τοῖς ἀπὸ συμβόλων κοινωνοῦσιν)... πολίτης δὲ ἀπλῶς οὐδενὶ τῶν ἄλλων ὁρίζεται μᾶλλον ἢ τῷ μετέχειν κρίσεως καὶ ἀρχῆς... Τὶς μὲν οὖν ἐστιν ὁ πολίτης, ἐκ τούτων φανερόν· ὡς γὰρ ἐξουσία κοινωνεῖν ἀρχῆς βουλευτικῆς καὶ κριτικῆς, πολίτην ἥδη λέγομεν εἶναι ταύτης τῆς πόλεως, πόλιν δὲ τὸ τῶν τοιούτων πλῆθος ίκανὸν πρὸς αὐτάρκειαν ζωῆς, ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ

- A.** Από το κείμενο που σας δίνεται, να αποδώσετε στη νέα ελληνική το απόσπασμα:
<< ή γὰρ πόλις πολιτῶν τι πλῆθος ἐστιν..... ώς ἀπλῶς εἰπεῖν >>

Μονάδες 10

- B.** Να γράψετε τις απαντήσεις των θεμάτων που ακολουθούν:

- B.1. <<Νῦν γὰρ ἀμφισβητοῦσιν, οἱ μὲν φάσκοντες τὴν πόλιν πεπραχέναι τὴν πρᾶξιν, οἱ δ' οὐ τὴν πόλιν ἀλλὰ τὴν ὀλιγαρχίαν ἢ τὸν τύραννόν >>**

Σε ποια διχογνωμία σχετικά με την πόλη αναφέρεται ο φιλόσοφος και ποιο ιστορικό γεγονός τεκμηριώνει τη διαπίστωσή του;

Μονάδες 10

- B.2. <<Καὶ γὰρ ὁ πολίτης ἀμφισβητεῖται πολλάκις· οὐ γὰρ τὸν αὐτὸν διοιογοῦσι πάντες εἶναι πολίτην· ἔστι γὰρ τις ὃς ἐν δημοκρατίᾳ πολίτης ᾧν ἐν ὀλιγαρχίᾳ πολλάκις οὐκ ἔστι πολίτης[...] ὡς γὰρ ἔξουσία κοινωνεῖν ἀρχῆς βουλευτικῆς καὶ κριτικῆς, πολίτην ἥδη λέγομεν εἶναι ταύτης τῆς πόλεως>>**

- Ποιο πρόβλημα εντοπίζει ο φιλόσοφος σχετικά με το περιεχόμενο της έννοιας του πολίτη και πώς το δικαιολογεί;
- Να εξηγήσετε με βάση τα παραπάνω τον επίσημο ορισμό του πολίτη που δίνει στη συνέχεια και να αξιολογήσετε τα ουσιώδη κριτήρια με τα οποία οριοθετεί την ταυτότητά του.

Μονάδες 10

- B.3. πόλιν δὲ τὸ τῶν τοιούτων πλῆθος ἵκανὸν πρὸς αὐτάρκειαν ζωῆς, ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν**

Παρακολουθώντας το συλλογισμό του φιλοσόφου στο πρωτότυπο κείμενο που σας δόθηκε να αναλύσετε το περιεχόμενο του ορισμού της πόλης στον οποίο καταλήγει λαμβάνοντας υπόψη σας και την πληροφορία που σας δίνει το μεταφρασμένο κείμενο που ακολουθεί:

Αριστοτέλους Πολιτικά (Γ7, 1-3/5)

Όταν, τέλος, κυβερνά ο λαός αποβλέποντας στο κοινό συμφέρον, αυτό το πολίτευμα (στα αρχαία ελληνικά: αυτή η πολιτεία) πήρε το όνομα «πολιτεία», μία λέξη που είναι κοινή για όλα τα πολιτεύματα (στα αρχαία ελληνικά: για όλες τις πολιτείες).

Μονάδες 10

- B.4. Η διδακτική δραστηριότητα του Αριστοτέλη από το 343/342 π.Χ. ως και το 323π.Χ.**

Μονάδες 10

B.5.

- α. συγκειμένων, συνεστώτων, ἀμφισβητεῖται, όμολογοῦσι,
δημοκρατία, δλιγαρχία**

Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους μέρη και από το δεύτερο συνθετικό τους να σχηματίσετε μία παράγωγη λέξη της νέα ελληνικής γλώσσας για καθένα απ' αυτά.

Μονάδες 6

- β. Για καθεμία από τις παρακάτω νεοελληνικές λέξεις να βρείτε μία ετυμολογικά συγγενή από όλο το πρωτότυπο κείμενο:**

λεξικό, ευθύβολος, εκκλησία, διακρατικός

Μονάδες 4

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Τῶν τοίνυν ἰδίων ἔνεχ' εύρησετε ἔκαστον πολλά προηγμένον ὡν οὐδέν ἐβούλετο πρᾶξαι. Τοῦτο μέντοι, ὅτι τοιοῦτόν ἐστι, φυλακτέον ἡμῖν. Τὰ κελευόμενα ἡμᾶς ἄρα δεῖ ποιεῖν ταῦτα φοβουμένους; Καὶ σὺ ταῦτα κελεύεις; Πολλοῦ γε καὶ δέω. Άλλ' ὡς οὔτε πράξομεν οὐδέν ἀνάξιον ἡμῶν αὐτῶν οὕτ' ἐσται πόλεμος, νοῦν δὲ δόξομεν πᾶσιν ἔχειν καὶ τὰ δίκαια λέγειν, τοῦτ' οἶμαι δεῖν ποιεῖν. Πρὸς δὲ τοὺς θρασέως ὅτιοῦν οἰουμένους ὑπομένειν δεῖν καὶ μὴ προορωμένους τὸν πόλεμον ἐκεῖνα βούλομαι λογίσασθαι. Ήμεῖς Θηβαίους ἐῶμεν ἔχειν Ωρωπόν καὶ εἴ τις ἔροιτο ἡμᾶς, κελεύσας εἰπεῖν ταληθῆ, διά τι; ἵνα μὴ πολεμῶμεν, φαῖμεν ἄν.

Δημοσθένους, Περί εἰρήνης, 23-24

Λεξιλόγιο:

Προάγομαι = παρασύρομαι

Προορῶ = λαμβάνω προ οφθαλμών, παίρνω ἀμεσα μέτρα

Δ. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟΥ

- A. Να αποδώσετε στη νέα ελληνική το απόσπασμα.**

Μονάδες 20

- B1.** Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ήμων αὐτῶν: τη γενική ενικού αριθμού στο γ' πρόσωπο του ίδιου γένους.
νοῦν: τη δοτική ενικού αριθμού.
Θρασέως: τον ίδιο τύπο στο συγκριτικό βαθμό.
τις: την αιτιατική πληθυντικού αριθμού ουδετέρου γένους.
τάληθῆ: τον ίδιο τύπο στον υπερθετικό βαθμό.

Μονάδες 5

- B2.** Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

εύρησετε: το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου β' στη φωνή που βρίσκεται.
προηγμένον: το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής στο χρόνο και στη φωνή που βρίσκεται.
ἐβούλετο: το απαρέμφατο παθητικού αορίστου.
πρόξομεν: το β' πληθυντικό πρόσωπο υπερσυντελίκου στην αντίθετη φωνή από αυτήν που βρίσκεται.
οἴμαι: το α' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παθητικού αορίστου.
ὑπομένειν: το απαρέμφατο μέλλοντα στη φωνή που βρίσκεται.
προορωμένους: το γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής αορίστου β' στην αντίθετη φωνή.
ἐῶμεν: το β' ενικό πρόσωπο παρατατικού στην ίδια φωνή.
ἔρωιτο: το β' ενικό πρόσωπο υποτακτικής ίδιου χρόνου και φωνής.
φαῖμεν: το γ' πληθυντικό πρόσωπο παρατατικού.

Μονάδες 5

- Γ1.** «Τά κελευόμενα ήμᾶς... ταῦτα κελεύεις;»: να μεταφέρετε το παραπάνω απόσπασμα του κειμένου σε πλάγιο λόγο με εξάρτηση: Ήπόρει δέ ό Δημοσθένης. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 3

- Γ2.** **προηγμένον:** να αναγνωρίσετε τη μετοχή και να την αναλύσετε σε ισοδύναμη δευτερεύουσα πρόταση.

Μονάδες 2

- Γ3.** Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους από το κείμενο: **τῶν ιδίων ἔνεκα, ήμων αὐτῶν, πᾶσιν, τά δίκαια, ὑπομένειν.**

Μονάδες 5